

5. 33.
4

Sweriges Rikes
General Handels Com-
pagnies
CONTRACT,

Dirigerat til Asiam, Africam, Americam
och Magellanicam,

Sampt thess

Conditioner och
Wilkåhr.

Uppå H. K. M. wår Allernådigste Konungs
och Herres nådigha behagh / och utgiffne Privilegiens
Innehåld aff Trycket utgången och
publiceret.

Stockholm / åhr 1625.

Om som detta wårt

öfne Breff händers förekomma och
 thet låsandets eller hörandes warder / Gö-
 rewis effterstreffne härmedh kunnige och witterlighit /
 at wis Gudz Gudomelighe Majestet til loff och åbra-
 kåderneslandet och wår nästa sampt öf stelswe til gagn
 och godhe / öf samsatt och föreenat hafwa / at vprätte
 och anställa här vchi thet Konungariket Sverige / ett
 General Handels Compagnij at alla the Land / Stä-
 dher och Orter / hwarest man förmodher sigh kunna
 någon profit och nytto skaffa / serdeles Africam, Asia,
 Americam, Magellanicam at reesa / och thesammanså-
 des Handel och Wandel drifwa. Vchi hwilket Com-
 pagnij och Sällskap / wis öf alla them / som thetta wårt
 vpsåt gott sinne / icke lust hafwe / thetta wårt Contracts
 Breff at vnde: passwa / sampt een Summa Pennin-
 gar ware sigh stoor eller liten / insättia och förrekna / an-
 namma och antagha wele. Och aldenstund wis icke
 twisfe / at thetta wårt intent och vpsåt skal mångom
 fremmand och sällsont förekomma: I herföre hafwe wis
 för gott anseede the förnämste motiver och orsaker /
 som öf här til beweeke hafwe / tilkenna gifwa / dogh för-
 ecligen och så mycket vchi hastigheet nu skee kan / och det
 öftriga spara til framdeles / så wis the godhe skäl och
 besteedh på hwilka wårt förhafwande funderat och
 grundat är / igenom een vppenbaar deduction vchför-
 ligh wele bewissa och vchi liuset komma låta. Och är
 först och i begynnelsen wål at considerera och besinna /
 thet Gudh then aldradögste effter sin obegripeligha

A ij wjs

General Handels Compagnij
 CONTRACT
 23 A
 9584

wisshet och försom således förordnat och förseede haf-
wer / at thet som til Wännistiornes wälstånd och vpper
hülle nödig behöfwes / finnes icke all på een ort / vthan
hwar Landskap för sig är medh serdeles Gudz gåfwor
wälsignat / så at thet som een städz seclar / det öfwer-
flöder annorstädes. Orsak / hwarför det ena Landet ic-
ke kan umbära det andra / vthan Inbyggarne måste in-
bördes lista til hwar annan. Therigenom äre the och
bewekte at wäga sig til siöd och sand / i förstone at be-
fende orter / och nu sedan til okunnighe och nyie Land-
hwilka the uppsökt och besatt hafwe / medh märkeligh
stoor fordeel och nytto / icke allenast för then skuld / at
then eenne hoos then andre hwadh honom erucit / söte och
sunnit / och thet emoot thet / som til öfwerlops warit /
them torfftighe tillsörde och meddeelt hafwer: vthan be-
sonnerlighen thesörde / at igenom sidan navigation,
trafiq, och Handel / sampt thet ^{orsakade} Kund-
skap / Wänskap och Förbund / at en nation then an-
dres Konster / Sedher och politic blefwen deelach-
tigh.

Sedan lärer of sielswe försarenheeten / at alla the
Konungeriiken / Land och Städer som vchi Mache
och Rikedom florere, hafwe igenom Seglation, Köp-
manskap / allahanda slags Handwärd's stiftande / och
eenkannerlighen therigenom at Inbyggarne / nyie och
tillsörrenne okunnighe Land uppsökt och intaghit hafwe /
äre mächtighe och rike wordne / hwilket är at bewissa /
medh Spanien och the förbundne provincier i Ne-
derland / som medh tw thet til serdeles tiemlighe exem-
pel.

Thet

35
Thet är nästan otroligheit / hwadh för stoor Skatt /
Rikedommar och fordeel the Spaniske nu vchi Hun-
drade och Treetsio år vthur Africa, Asia och Ameri-
ca hafst och nytte hafwe / så stoor at fordeelen vthur
America allenast årlighen sig til Tiughu Millioner
Riksdaler / eller Trehundrade gånger Hundrade Tus-
send Daler Swenske strecker / måste deels vchi bahr
winst och förtjänst / så för Konungen sielff som för hans
Bunderfattare / beständes vchi Guld / Sölsilver och
Dweellsölsilver, Pärlor, Smaragder, Ambra, Coche-
nillie, Anijl, Hudar, Socker, Ingefär, Tabac, alla-
handa Speserij / Gummi och dyrbare Trä / icke räks-
nandes här vchi några Millioner Ducater, som för be-
måtte Konung öfwer annan omkåstnad på sine Tiens-
re och theras Besoldning anwender / på Landhöffding
och Biskopsdöme, Präbender, Præsident- och Råd-
herstapen / samt ^{and} andre Embeter flere / hwar aff som-
lige Fäm eller ^{ett} / somlige Deta eller Tijo / och een
part Hundrade Tusend Riksdaler årligen värde äro.
Til hwadh stoor Rikedom the förbundne Neder-
land vchi Fyretio år komne äro / weet man noghsamt
besonnerlighen Holland / hwarest the Brabender Fla-
minger / medh een stoor deel Walloner sig nederfatt /
theras snälla Köpandel / sampt Konsteriska Hand-
wärke thet hen bracht / och Landet medh allahanda Näs-
ring och Baring således uppsökt / at man thet sammastä-
des Husen nu nästan dyrare leisa måste / än man them
tillsörrenne plågade at köpa: Ther til medh äre Wah-
turne i Landet ifrån ett til try och fyre steghne och för-
höjde / hwarigenom Inbyggarne oförmärkt och lista
A iij som

som sofwande äre tisse wordne. Och i det the hafwa
slutee alla Fahrwain och Hampner / vchi the förhåriade
och öfverwundne Land / så wäl som genom Seglacio-
nen at Ost Indien / Guinea och andra wideliggande
orter / är sielswa Landet öfwer privat inkompster och
nyttä / til en sådan mächte kommet / at thet alt här til
hafwer kunnat göra Konungen i Spanien mooständ /
och för hans stora Macht sig defendera och förswa-
ra.

Alla thesse förtälde profit och fordeeler hafwer
detta Konungariske Swerige in til thenna dagh / mist
och warie föruchan / alt fördy at thet Inbyggare haf-
we intet welat det som owaanligt är / wäghe / vchan
hällit sig inne om sine Boomar / och i så mätto them
fremmande och vchländste tilfalle gifwit at tagha sig
Maaten ifrån Wunnen / the thet Turne här vchi
Landet för låte och gott Kööp / inlv. / och thet hie
införde Godz på thet dyraste sålde hafwe / och thet
Swenske Männ listwäl (Gudh skee Loff) icke alle-
nast så godh Lägghenheet hafwe til Kööphandel / til
at bruka Siödn / och vprätte allahanda Hande-
wäre / som någhoe annat Folk vchi Europa haf-
wa kan: Vchan jämwäl öfvergåå andra thet vchi /
at man i Swerighe / alle hwadh til Kööphandel /
Steppfahre och Handewäres Vprättelse nödighe
är / Rembligghen Viualie Perseler / Kopper /
Sedel / Järn / Trååwercke / och andre Wapruer
sampe medh Arbetisödn / låtare och bättre än nå-
ghon

36
ghon annan Nation, kan komma tilwägga / och för-
denstuld medh större profit och fordeel på Asiam,
Africam, Americam och Magellanicam handla än
Spanier och Nedherlenderne.

Öfwer Spanien hafwer Swerighe serdeeles
then fordeel / at the Spaniske aff alt thet Godz som
vchur förestreffne Land / antingen hie på Swerige
eller andra Orter vchi Europa söhras skal / mehr än
Trehundradhe och Trettio pro cento Belästnadh
göra moste / thet the Swenske allena medh Trettio
vchrätta kunne. Icke thet mindre är the Spanikes
wählighe profit aff Fämpitio til Hundradhe och
wäl mehr at winna. Sedhan hafwa the Spanis-
ke stoor bräck på tienlighit Folk / effter the på Nec-
san och förstreffne Orter icke bruka andra än Spa-
nier och Sclauernas swilla mycket kosta / och för thet
at the ömfelighen tracterade och illa håldne warda /
hastighe dö. Ther emoot kan man i Swerighe
vchan någhot betändiande bruka allahanda Natio-
ner, och således ett stoor taal Folk dije söhra / hwar
aff profit och Winsten komma mäste.

Vchi thesse mehrbemälte Fyra Werldennes dees-
ler / äre många Land thet Handel och Wandel frij är /
och twäre om fast många thet ingen Handel vchur
Europa drifwen warder: Vchi America, äre mehr
än Fämhundrade Tusend misler Landz dije ingen Spa-
nier ännu kommen är / så wäl belägn / ymnogha / och
aff

aff så sund Lufft / som någhe aff the andre Land / hwil-
ka the Spaniske inne hafwa och besittia / hwarest man
(förutan the Währur som aff the Spaniske intes sö-
ras / så och the riksa Guld och Sölswergruswor) Fruchte /
Olia / Salt / Riß / Vll / Bomull / Bomullsgarn / pita /
Silke / Fergor / Långpeper / så godh som then Ostindi-
aniske runde Peper / wälluchtande Säpa och Tråå /
Speberis sampe andre Währur mehr bekomma kan /
effter som vthi serdeles Land / allahanda serdeles Wä-
rur falla / Ne man förbis går och intes här talar om
Ost Indien och besynnerligen Africa thet man fast stö-
re proufit och nytto än vthi America skaffa kan.

Swert Nedherland hafwer Swertige icke mindre
fordeel / bådhe för gott köp skuld på prouiant och vth-
redningen / så och / at Nederländerne många Währur
här vthur Rißet köpa måste / it Alltsest at man alla
wedh Österlidhan fallande Wä. / o. för bätter / och
the andre som bemälte Nedherländare vthur Tostland
hämpa / för så gott köp som the / bekomma kan. Och
är ibland annan fordeel / thet icke then ringesta för
Swertige / at Nederland medh Spanien och många
Ost Indianer krigh före / på hwilken Krigs præpation
the årlighen moeste göra een stor bekästnadh medh å-
wentor at lida skadha aff thetas Fiender: Ther emoot
the Swenske vthi bemälte Land / intes hafwe för nå-
gon Fiende at befahra. Aff alt thetta är noghsamt
och klart / huru lätt och medh hwadh stor proufit och
gagn Handelen och Seglaser / här vthur Rißet och the
förestreffne Land / begynnes och företaghes kan / icke at
winna een ringa ting pro cento årligen / effter som
Währur

37
Währurne här vthi Landet gemeene gifwa: Vthan på
fåå åhrs tidh en Daler vthi tree eller föra at bringa / och
ett Capital eller Huswudstool at förwårswa / effter som
och bewislighe är / at Holländerne för kriget / aff een
fyra giordt hafwe.

Swentor och fohran belangende / så är thet mycke
ringare / när man sine Penningar således på åtskillighe
Skepp och Orter fördeeler / än så / när the vthi faste
Zordegodh anlagde warda / hwilka igenom brand / oähr /
krigh och örligh offta på een tidh enom aff hendes och i-
frantaghes / som vthi thet bedröfwelige tidh förmykte
skede är / och många både mächtige och höghe Personer
så wäl som then gemeene Man medh thetas stor skad-
da försaric hafwe / hwar aff lätt är at see / huru oförsich-
telighen the handla / som sine Godh och åghodeeler alla
på en ore församlt och tilhopa hålla.

Hwadh winnas så fordeelen aff Handelen på be-
mälte orter och the inlagde Penningar tillkommer / så
hafwer icke allenast hwar och een i synnerheet / sin pro-
fit och förtienst at förwenta: Vthan här aff förorsak-
les och mångahanda andra stora gagn och nyttegheet
vthi gemeen / Som är först / at Gudh åhra (then man
förnämbiligen öfwer alt achta och förfråmia skal) här
igenom kan mycke blifwa befordrat / hans saliggörande
ord och det helige Ewangeliom ibland allahanda Gode
planterat och vthwidgat / och många tusend Stolar til
Gudh sanne kundskap och kenedom bracht warda / som
här til vthi wedherstyggeligt Hednist Affguderis och
all ogudhachtigheet leswat hafwe och ännu leswe. Sed-
dan lendet och detta wäl H. R. M. och Cronan til
B märke

märkeligh tiensst och nytto / i så måtto / at H. Kon. M.
inetrader och Xentor / Bnderfäternes tunga och besvär
förutthan / märkelighen kunne hwarigenom warda för-
bättradhe och förmeradhe / lista som vthi Spanien och
Nederland hende år.

Til thet Fridie / så lender ock detta det gemeene
wäsen til godho / i thet / at man härigenom medel be-
komma kan Sienden thes bättere affbräck och moostånd
at göra / honom antingen vnderkufwa / eller til ett bil-
ligt Fördragh bringa / sampt Landet för then långwa-
rige stora Krigszlast / hwilken thes Inbyggere til sin och
heela Statens defension måste vchstå / endeligh frelsa
och befrija.

Förutthan thesse och andre gagn vthi gemeen skal
och hwar Stånd för sig sin serdeles nytto här aff för-
nimmia. The aff Adel kunne genom thes In-
kompt och Xentor förbättra / the / Lrd förhöise / och
sälunda bådhe sig stelswe så wäl som thes Barn och
Förwandter til stäteligh Ticast och Embeter förfordra.

The samma hafwa Biskoper och the andre aff det
Andelighe Ståndet at förmodha / I lista måtto kunna
Kyrkier och Skoler härigenom florere och hålles
widh mache / Och sedan / the som studerad hafwe til
dignitet och Embeter promoverade warda. Sam-
malunda kan then handterande Man sin Handel myket
förbättra / igenom the Wahrur som in- och vchsköp-
pes / sampt sig stelswe vthi Compagnied til Dire-
ctores / och sine Barn til Commis och Factorer göra
lata.

Wönderna och andre aff thet gemeena Ståndet
kunne

38.
kunne hafwa sin store nytto aff Rbpenkapen / så at the
lyskwäl then intet behöfwa at lära eller förstå / Och
bredhe widh thet / at the sin Sådth / och hwadh annat
the hafwe til köps / kunne på högt wärde bringa / skole
the ock thenna fordeelen förwenta / at H. Kon. M. i
genom Kiszens Xentors förbättring / bekommer me-
dhel / mehr Bthländsk Krigszfolck at wärfwa och vn-
derhålla / hwar aff Bnderfäterne för Bthskriffnin-
gen anten aldeles frise / eller åtminsten mycket lissadhe
warde. Ther til medh / när allahanda Handwärd på
gång komma / skal ett Barn om Dett eller Tiso år så
mycket kunna förteina / at Fadheren ther aff kan leise
en Soldat / och sine Söner / Drenger och Leghesolck
stelswe niuta.

Thesse förtalde gagn och fordeeler (förutthan an-
dra flere / hwilka i länden om behooff görs / wis-
dare framställa oss skal denna Handel aff sig föddha
serdeles om han aff ett General Compagnij wäl be-
gynne / vchford warder. Och på thet the godhe medhel
som Gudh til sine Rampns åbro / sin Församblings
förmehring / H. Kon. M. Dienst / Kiszens sampt ge-
meena wäsendes säkerheet och wälstånd / theslikes
hwar och ens particular gagn och wälstånd / nådighen
förlänt och gifwit hafwer / icke längre må försummas :
Therfore hafwe wij effterreffne vthi then Helighe
Trefaldighees Rampn / förmedelst thes krafftigha
hielp och bistånd / medh Kon. M. s. wär allernådige
ste Konungz och Herres nådigheste Consens och Til-
stånd och oppåtaghet / thetta wärd at begynna och på
gång bringa / hwar til wij hafwe lofwadt / som wij
D ij och

och ännu här medh löfwe och tillfälle een sådan Summa Penningar / som hwar och een aff oss här vnder tecknat hafwer / at förskaffa och insätta. Och förmodhet wij wisseligen effter högstbemälte H. R. M. hafwer sigh icke allenast detta wärd påbegynte wärd nådigest läte behaga / vthan jämwäl och medh nådige Privilegier och Friheeter försörjdt / och tillsagdt / at H. R. M. hand här vthlöfwer hålla wil: Thee hwar och een vprichtigh och from Man / aff höghe eller nidrighe Ständ / som Gudt ähralskar / sin Herre och Konung wäl meener / sampe det gemene bästa så wäl som sitt egte gerna söker och förfordrer / så wisde hans Nåd och Empne tillsäggher / förbielper at detta löfwe wärd sin fram och fortgång winna må / effter som oss ingen sak arm är / at han sin fattigdom här vthinnan til endestollan förbära kan / det han på fyra åren / lätteligen en Daler eller två icke skulle åhr / förbära / hållt medhan ingen sina Penningar försäwes erlaggia / vthan i sinom tidh / them medh sin stora winst / skal hafwa igen at förwenta.

Hwarföre wele wij oss här medh alla Inländska och Fremmande aff hwadh nation the wara kunne / friske stalt och effterläte hafwe / vthi förbenämde Compagnie och Sällskap at participere på effterseffne conditioner och willkor.

Först at detta Compagnij skal wätra och stå vthi Tolf näst effterföljande åhr / begynnandes på then första Maij 1637. in til then första Maij 1637.

II. At the som vthi Swerige bos och wistas / och vthi detta Compagnij at participera lust hafwe / sigh innan

innan den förste Maij, men the Fremmande och Vthländske / innan then förste Julij nästkommande / hoos Os angifwa / detta skriffelige vprättade contract vnder teckna / och Compagnied om Penningerne / det ware sigh sedan större eller mindre Summa / försäkra.

III. At the vthfaste Pennigar erlagges på fyra åhr / åhrligen en fjerde part.

IV. Och på det at administrationen öfwer een så löflich Handel / må vthi skickeliche och stomme Personers hender förtrodd warda / gemene Participanterne til ändise: Så skole effter then nästkommande första Maij aff Participanterne och effter theas näste röster så många Directores vthwalde warda / som här vnder / Hundrade gånge Tusende Daler tecknade äro / hwilka Directores skole vthi Ser följande åhr tiena / Sedan ifråskes theas tienst affsättis och Participanterne vthwinnas skole Directores, the två tridie deeler aff the afferådde Directorer och then resterende tridie deel aff the förnämste Participanter / farandes så foort hwaric två åhr / så länge Compagnied wätrar.

V. Ingen må hafwa någhon Röst vthi Wahlee / eller öfwer åhrliche Räkningar komma / vthan the / som aff sitt eghe Tusend Daler insatt hafwe / ey heller någhon til Director och Hufwudh Participant vthwald warda / som icke Tusend Daler eghe Pennigar tecknade hafwer.

VI. Ther någhot Land / Stadh / Compagnij eller particular person een Summa til Hundrade Tusend Daler insatte / så måge the eller then een Director på

sine wägner ställa / och så många Directores som the
förskreffne Summa offra gånger telna så wäl Beh-
ländske som Inländske.

VII. Directores skole til Besoldning för thetas
tienst hwar och een årligen provisions och Factorij
wijs / bekomma Tusend Daler.

VIII. Alla Directores skola hafwa lista Wälde
och Myndigheet / vthan anscende til någhor Högheet /
Dignitet och Embete / som the vthan om Compagnij
hafwe / eller aff hwem the kunne tillsatte wara.

IX. Hwar och någhon lust hade öfwer Hundrad
Tusend Daler Twå Directores at ställa / thet stände
honom friste / dogh at the bådhe icke mehr än een röst /
och eens Directoris besoldning bekomma skole.

X. När Directores waalde åre / skole i lika måtte
huswudh participanter wällies / hwilke hwar Dag
skole öfwersee Räkningerne / samt medh Di-
rectorerne om alla wiktighe föresauande Årender
rådhså och sluta när Compagnij skal continuera
eller stillias åch / thestijkest Directorerne afsüttera
när Behredningen på the ankommande Wahrut skee
skal.

XI. Alle Sex åhr skal göras General Räkenskap
offentligen / thet til alla Participanter igenom an-
slagne Redler skole kallade warda.

XII. Hwilla Stådher som sähghenheet hafwa
til Seglation, Skeredning och Handel / och vthi det-
ta Compagnij Tre gånger Hundrade Tusend Daler
insätte wele / skole aff thetas inbrachte Capital pro ra-
ta een

40
ta een Cammar, Directores, Fullmacte och thetas
Behredning hafwa.

Til ytermehra wissa förwaring / at wis detta föres-
skreffna sälunda beslutet / astaalte / bewilliat och beles-
wat hafwe / thestijkest fast och stadige hålla och effter-
komma wele / hafwe wis denna Skrifte medh wåre egne
händer frjwilligt och witterligen stadhsfast och bekräff-
tat.

icke
fnas s